

تحلیل تاریخی Currere به معنای گذر زندگی‌نامه‌ای در آثار نوفهم‌گرایی A Historical Analysis of Currere as an Autobiographical Course in Reconceptualist

تاریخ پذیرش: ۹۴/۸/۴

تاریخ دریافت: ۹۳/۸/۲۶

Mostafa Ghaderi

مصطفی قادری^۱

Abstract

This research proceeded Historical analyzing of currere as autobiographical course in reconceptualist works. Therefore, reconceptualist works studied by discourse analyzing. Unit of analyzing was sentenced and its level was an explanation. In order to research questions data divided to four categories: Meaning of currere, methods of currere, stages of currere and politic and sociologic base in reconceptualism. The results showed that meaning of Currere at Reconceptualist works has come with different senses, so: biographical pathway, personal pathway, praxis, meta-ascendant challenges at universe, a kind of lived experience, thinking about past and regards to future, a model for curriculum research, self-conscious at work with self and another, complicated understanding of possibilities at curriculum as gender, culture, ethnic, bracketing of teacher and learning experiences, to touch experience of self and revision of school experiences. Also, self-story and autobiographies are a method of currere. Politic and sociologic base of a currere were individual and social reconstruction.

Keywords:

currere, Reconceptualism, discourse analysis

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، مطالعه تاریخی معنای Currere در آثار نوفهم‌گرایی می‌باشد. برای دستیابی به این هدف از روش پژوهش تحلیل گفتمان بهره گرفته شد. واحد تحلیل گفتمان جمله و سطح تحلیل گفتمان در سطح تفسیر تعیین شد. با توجه به سؤال‌های پژوهش، داده‌ها در چهار سطح معنای Currere، روش‌های Currere، مراحل Currere و بار سیاسی-اجتماعی Currere در آثار نوفهم‌گرایی طبقه‌بندی شدند. نتایج حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که Currere در آثار نوفهم‌گرایی با معانی مختلفی مانند «گذر شخصی» یا «گذر زندگی‌نامه‌ای»، برنامه درسی به عنوان عمل سیاسی، درگیری فرارونده در جهان، شکلی از تجربه زیست شده، تفکر درباره گذشته و نگاه به آینده، الگوی پژوهش برنامه درسی، کارآگاهانه با خود و دیگران، فهم پیچیده یا درک پیچیده درباره راستی آزمایشی احتمال‌ها در برنامه‌های درسی حول محور جنسیت، فرهنگ، نژاد و قوم، در پراتز و قلاب گذاشتن تجربه معلم و دانش، نائل آمدن به تجربه خود و دوباره نگریستن به تجربه مدرسه‌ای به کاررفته است. همچنین، داستان خود، خود پویایی و مطالعه خود از جمله روش‌های درک برنامه درسی از دیدگاه نوفهم‌گرایان تبه شمار می‌روند. بار سیاسی و اجتماعی Currere در آثار نوفهم‌گرایی هم به معنای بازسازی فردی و هم بازسازی اجتماعی به کاررفته است.

واژه‌های کلیدی:

گذر زندگی‌نامه‌ای، نوفهم‌گرایی، تحلیل گفتمان، برنامه درسی

۱. دانشیار رشته مطالعات برنامه درسی، دانشگاه کردستان، mostafa_ghaderi@yahoo.com

مقدمه

در متون کلاسیک واژه Currere به معنای میدان مسابقه یا مقدر راه مانده ترجمه شده است. پژوهش برنامه درسی به عنوان Currere که در اینجا آن را با الهام از کارهای پاینار و گرومت «گذر شخصی» یا «گذر زندگی نامه‌ای» معنا می‌کنیم توسط جنبش نوفهم گرایی مورد بازفهمی قرار گرفته است (Pinar and Grumet, 1976). موضوع Currere جست‌وجو برای فهم این موضوع است که مطالعه در محیط آموزشی چگونه درک فرد از زندگی خود را افزایش دهد و برعکس فرد چه درک یا فهم جدیدی درباره محیط آموزشی می‌تواند داشته باشد و در نهایت چگونه درک فرد از خود و درک فرد از محیط آموزشی هر دو بر روی جامعه، سیاست و فرهنگ اطراف او اثرگذار خواهد بود (Pinar, 2004, P. 36). از آنجا که معنای جدید Currere در آثار نوفهم گرایی ارتقا یافته است و این اصطلاح هم بار فردی و سیاسی - اجتماعی پیدا کرده و هم به عنوان نوعی روش پژوهش در برنامه درسی مطرح شده است، مطالعه جامع آن در آثار نوفهم گرایی ضروری است.

به همین منظور، در پژوهش حاضر این اصطلاح در سطح تفسیر در آثار نوفهم گرایی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. تفسیر Currere ما را به لایه‌های عمیق‌تر برنامه درسی رهنمون می‌سازد تا حدی که صحبت کردن از برنامه درسی چونان گفت‌وگوهای پیچیده‌ای به نظر برسد که مستلزم درک خویشتن باشد؛ زیرا موضوع Currere متوجه تجربه کل افراد درگیر در فرایند برنامه درسی یعنی فراگیر، معلم و متخصص برنامه‌ریزی درسی است. بنابراین، موضوع آن قابل تسری به کل فرایند تعلیم و تربیت نیز هست. با توجه به اهمیت موضوع، هدف اصلی این پژوهش تحلیل معانی، روش‌ها و مضمون‌های اجتماعی و سیاسی Currere در آثار نوفهم گرایی از نظر تاریخی می‌باشد. با طرح این سؤال‌ها که:

- ۱- در آثار نوفهم گرا Currere با چه معانی به کار رفته است؟
- ۲- چه روش‌های در آثار نوفهم گرایی برای مطالعه Currere (مطالعه خود) معرفی شده‌اند؟
- ۳- مراحل گذر زندگی‌نامه‌ای یا Currere کدام‌اند و فراگیر، معلم و متخصص برنامه‌ریزی درسی چه مسیری را طی می‌کنند؟
- ۴- بار سیاسی و اجتماعی Currere در آثار نوفهم گرایی چیست؟

روش

از آنجا که محقق قصد داشت معنای Currere را در گفتمان نوفهم گرایی بررسی کند، از روش

پژوهش تحلیل گفتمان ۱ استفاده شد که در آن چگونگی شکل‌گیری معنا و پیام موردبررسی قرار می‌گیرد. هدف تحلیل گفتمان فهم معانی فراتر از معنای لغوی یا درون جمله‌ای آن‌هاست (Macmillan, 2006)؛ زیرا هر اصطلاحی مانند اصطلاح Currere در مقایسه و تحلیل تاریخی و بازخوانی مفاهیم و واژگان و تغییرات معنایی در طول زمان قابل تفسیر است.

برای این منظور، نخست آثار نوفهم‌گرایان به ویژه پاینار و گرومت جهت تعیین چارچوب نظری گفتمان مورد استفاده قرار گرفت. سپس، اصطلاح Currere در آثار متفکران مختلف نوفهم‌گرایی ردیابی شد. در مرحله سوم، صورت‌بندی‌های معنایی-گفتمانی و رخداد‌های کلامی موردتوجه قرار گرفتند. از آنجاکه واحد تحلیل در تحلیل گفتمان فراتر از کلمه است، لذا، با توجه به موضوع موردبررسی یعنی Currere، برحسب متغیرها و شاخص‌های پژوهش واحد تحلیل یک جمله انتخاب شد. در مرحله چهارم، مطالب بر اساس سؤال‌های پژوهش در مقوله‌ها یا طبقه‌های چهارگانه دسته‌بندی شدند و مورد تحلیل قرار گرفتند. سطح تحلیل در تحلیل گفتمان می‌تواند توصیفی، تفسیری و سطح تبیینی باشد. در این پژوهش، تحلیل‌ها تا سطح تفسیری پیش رفتند. نظر به اینکه، در پژوهش‌های تحلیل گفتمان روایی و پایایی ابزارها به صورت مشخصی انجام نمی‌شود و فقط منطبق تحلیل‌های زبانی مدنظر است، لذا سعی شد منطبق حاکم بر تحلیل دقیق باشد.

یافته‌ها

در این بخش، یافته‌های به‌دست آمده از تحلیل بر اساس سؤال‌های پژوهش تنظیم و به شرح زیر ارائه شدند.

در آثار نوفهم‌گرایان Currere به چه معانی‌ای به‌کاررفته است؟

Currere در آثار نوفهم‌گرایی با معانی گوناگونی به‌کار رفته است. پاینار و گرومت معتقدند که «دانشجویان رشته‌های تعلیم و تربیت، تجربه را به عنوان یک فرضیه جذب می‌کنند و از این جهت که در هر لحظه یک تجربه تربیتی کسب می‌کنند، در یک روال زندگی نام‌های^۲ بسیار خاص زندگی می‌کنند (Pinar and Grumet, 1976, P. 51)». از نظر آنها افراد در محیط آموزشی بین تناقض‌های گذشته، حال و آینده زندگی می‌کنند: «انسان در یک زمان تاریخی و مکان فرهنگی قرار گرفته است، اما در یک معبر معنایی خصوصی و جدا از دیگران و غریبه؛ معبری که صدای خود شرح حال‌نگاری شخصی در آن ابراز می‌شود.

1. discourse Analysis
2. biographic situation

روال زندگی نامه‌ای، ساختاری برای معنای تجربه شده^۱ توسط انسان عرضه می‌کند که در آن فرد تابع روال‌های گذشته زیستن خود است، اما ممکن است به صورت ناپیوسته تناقض‌های گذشته و حال و به همان نسبت پیش‌بینی آینده‌های ممکن در درون او در جریان هستند (Pinar and Grumet, 1976, P. 36).

تصور پاینار از «گذر» Currere، نوعی برنامه درسی به عنوان عمل نیز هست؛ یعنی این که ما در کلاس‌های درس چه کاری را انجام می‌دهیم و بر سر پیچیدگی‌های کار چگونه گفت‌وگو می‌کنیم، یا این که چگونه درباره آنچه انجام داده‌ایم، با یکدیگر تأمل می‌کنیم (Pinar, 2004). «فهم معنی‌دار پدیده‌های برنامه درسی از گذر موضوع‌های میان‌رشته‌ای مانند جنسیت، فرهنگ و رابطه بین برنامه درسی، فرد، جامعه و تاریخ صورت می‌گیرد (Pinar and Grumet, 1976, P. 21)». پاینار، رینولد، اسلاتری و تویمن گذر یا Currere را «درگیری فرارونده در جهان» فرض کرده‌اند. در برخی ارجاع‌ها، پاینار گذر را با الهام از فلسفه هستی به شکل «تجربه زیست شده» در نظر می‌گیرد که ماهیت زندگی نامه‌ای دارد (Pinar, Reynold, slatery and Toubman, 1995). در معنای ساده‌تر و البته روشن‌تر، گذر یا Currere نوعی ضرورت را در پیش پای ما نظریه‌پردازان، محققان و معلمان قرار می‌دهد- تفکر درباره گذشته و نگاه به آینده. به زعم پاینار، Currere تحلیل تجارب گذشته [بازگشت] و تخیل درباره آینده [پرواز و کوچیدن] برای دستیابی به فهم پیچیده‌تر و موشکافانه‌تر و غوطه‌وری در زمان حال است (Pinar, 2004). در جای دیگری، Currere در معنای «الگوی پژوهش برنامه درسی» نیز به کاررفته است؛ یعنی مطالعه و پژوهش از طریق کار آگاهانه با خود و دیگران (Pinar, 1978, P.1). پاینار برای تعریف ویژگی نتایج پژوهش‌ها بیشتر از یک اصطلاح مدد می‌گیرد: فهم پیچیده یا درک پیچیده^۲ درباره راستی آزمایی احتمال‌ها در برنامه‌های درسی^۳ (Pinar, 1978, P. 10). پاینار برای فهم پیچیدگی برنامه درسی، نخست موضوع‌های مورد پژوهش در رشته را بر محور جنسیت، فرهنگ، نژاد و قوم قرار داده است؛ به این معنا که این موضوع‌ها، تجربه گذر برنامه‌ریز، فراگیر و معلم را تحت تأثیر قرار می‌دهند (Pinar and et al., 1995). تجربه گذر در برخی جاها، حالت انتقادی می‌گیرد. از دیدگاه هنری ژيرو، «این که چگونه با ایدئولوژی‌ها زندگی می‌کنیم و آنها تجربه می‌شوند و در زندگی روزمره چگونه این ایدئولوژی‌ها پایه‌ای برای تجربه و دانش آموز ایجاد می‌کنند، بیانگر اهمیت نگاه انتقادی ما به تجربه گذر در مدارس است» (Giroux, 1992, P. 176).

پاینار مراحل‌ی از روش گذر زندگی نامه‌ای^۴ را به شرح زیر معرفی کرده است:

1. Lived meaning
2. complex understanding or complex comprehension
- 3.. curricular possibilities
4. the method of Currere

- ۱- تحلیل زندگی‌نامه زندگی فرد در مدارس؛
  - ۲- تکمیل رویدادنگاری‌ها؛
  - ۳- تحلیل قرائت‌ها و استنباط‌های فردی در زمان حال؛
  - ۴- نوشتن یک داستان درباره زندگی شخصی؛
  - ۵- مطالعه روابط مطرح شده در چهار مرحله بالا (Pinar, 1974).
- به زعم دوایان هیوینر، یکی از بنیان‌گذاران مفهوم گرایی، یادگیری چیزی نیست که انسان آن را انجام داده و به اتمام برساند، بلکه یادگیری فرایند بی‌پایانی^۱ است که موجود انسانی در جهان همیشه به مانند نوعی غریزه جبری باید انجام دهد و همیشه از افق‌های گذشته و آینده ظهور کرده و به افق‌های فکری در زمان حال می‌رسد. از نظر او، وظیفه فعال برنامه درسی^۲، طراحی محیط‌هایی است که خلق یک لحظه پندار گونه یا بصیرت گونه را ترغیب می‌کند، لحظه‌ای که زمان گذشته و آینده در افق‌های فکری حال به هم پیوسته می‌شوند، به شکلی که فراگیر بتواند در یک لحظه قابلیت‌های خود را برای بودن و حضور به چنگ می‌آورد. تعلیم و تربیت بیانیه‌ای درباره فرایندهای تاریخی است؛ «به هم بافتن زندگینامه‌های ره‌اشده شخصی به اضافه به هم بافتن تاریخ رها شده جامعه». هیوینر از این نظر شرح حال‌نویسی شخصی و تاریخ جامعه را رها شده^۳ می‌خواند؛ زیرا تاریخچه مانند موهای رها در باد یا خاطره‌های رها در ذهن است که برای حاضر کردن آن در برنامه درسی باید آنها را به هم بافت و دوباره گره زد تا هم جامعه و هم فرد خود را دوباره و دوباره بازشناسی کند (Huebner, 1975).
- گروم و پایناریک چشم انداز پدیدارشناسانه^۴ از Currere ارائه داده‌اند. آن‌ها با تکیه بر دیدگاه هوسرل درباره Epoch یا «تعلیق نظر»، اصطلاح bracketing یا «در پرانتز و قلاب گذاشتن» تجربه معلم و دانش‌آموز را نوعی رسیدن به منظره‌های جدید از درون و بیرون خود درک کرده‌اند. اصطلاح دیگری که پاینار و گروم از پدیدارشناسی وام گرفته‌اند، تجربه زیسته شده است. تجربه زیسته به معنی یک چرخه تفکر است که در آن اندیشه به گذشته خود برگشته و اراده خود را احیاء می‌کند (Pinar, 1976, P. 130).
- در یک معنای دیگر، از نظر پاینار تجربه زیسته به معنای رها شدن از تجربه مدرسه‌ای و نائل آمدن به تجربه خود و دوباره نگرستن به تجربه مدرسه‌ای است؛ «تصور شخص در مورد زندگی همان تجربه زیسته است.» (Pinar, 1994, P. 218). گروم و پاینار با الهام از نظریه روان تحلیل‌گری فروید که می‌گوید

---

1. never-ending process
 2. Curriculum worker
 3. unfolding biography and unfolding history
 4. currere s phenomenological perspective

تجربه ما مانند طفل و نوزادی است که همیشه از دید ما پنهان باقی می‌ماند، معنای Currere یا گذر زندگی‌نامه‌ای را به روشن کردن لایه‌های پنهان تجربه خود مربوط دانسته‌اند. می‌توان از تجربه پنهان برنامه درسی به مانند فیلم‌سازی تعبیر کرد. ما در فیلم‌ها فقط بازیگران، مکان‌ها و زمان‌ها را مشاهده می‌کنیم و بازیگران و نماها را به عنوان همه فیلم می‌بینیم. در حقیقت بازیگران و نماها و سکانس‌ها جوهره فیلم نیستند. مهم‌ترین بخش فیلم مانند تدوین، کارگردانی و صداگذاری در نگاه ما پنهان می‌مانند. در نهانگاه و درون فراگیر، معلم و متخصص برنامه درسی نیز تاریخچه‌ای درباره کارگردانی تفکر، صداهای درونی که فقط خود می‌شوند و تدوینگر و داستان‌سرا و صحنه‌آرا که سناریویی را برای یک صحنه، صحنه‌آرایی می‌کنند، همه خود فرد است؛ یعنی فرد در نهان‌گاه خود کارهای زیادی انجام می‌دهد که ما نمی‌بینیم (Pinar and Grumet, 1976).

پاینار و همکاران بیان کرده‌اند که مادلین گرومت چگونه اندیشه خود زیست‌نگاری را با تفسیر Currere به معنای گذر زندگی‌نامه‌ای یک قدم جلوتر برده است. او ریشه‌های این اصطلاح را در قالب روان‌تحلیلی‌گری^۱ و معانی جدید ناخودآگاه و آگاه مطالعه کرده است. از نظر پاینار و گرومت، هدف Currere رهایی فرد از زبان غالب^۲ و وابسته‌سازی مدرسه و فرهنگ است. معنای تلویحی این موضوع این است که فرد از طریق یادگیری‌های معتبر لایه‌های جهان بیرونی پر از شلوغی را کنار بزند تا به یک حقیقت درونی و آزاد از زبان عمومی^۳ برسد (Pinar & et al, 1995, p.520). گرومت، Currere را به عنوان چرخه تفکر معرفی می‌کند که در آن اندیشه روی خود فرد فرود می‌آید و باعث بازآرایی ارادی خویشتن فرد (فراگیر، معلم و برنامه‌ریز درسی) می‌شود. در اینجا این سؤال مطرح می‌شود که این غور در خویشتن خود آیا نوعی فردگرایی افراطی نیست. هم پاینار و هم نودینگ بر ماهیت مشارکتی بودن خود زیست‌نگاری یا خود شرح‌حال‌نویسی تأکید کرده‌اند؛ «از طریق گفت‌وگوی خود زیست‌نگاری ساختارمند^۴، شخص می‌تواند خودش را در یک هم‌سرایی به عنوان عضوی از جامعه بزرگ‌تر مردم در نظر بگیرد.» (Pinar and et al., 1995, P. 523). نودینگ پیشنهاد می‌کند که فرد (فراگیر، معلم یا برنامه‌ریز درسی) می‌تواند ریشه خود را در حمایت گروهی^۵ ببیند. جامعه‌ای که عشق و حمایت را نثار فرد می‌کند. البته از نظر نودینگ استفاده از خود زیست‌نگاری ممکن نیست همواره از یک جامعه حامی برخوردار باشد؛ یعنی برخی اوقات خود

-
1. psychoanalysis
  2. dominant language
  3. public language
  4. structured autobiographical dialogue
  5. caring community

زیست‌نگاری^۱ در جو نفاق گروهی اتفاق می‌افتد. زمانی که خود زیست‌نگاری به عامل تعصب و خشم تبدیل شود، می‌تواند به خشونت عاری از احترام و گوش دادن تبدیل شود (Noddings, 2003, PP.104-105). مکدونالد نیز ضمن برشمردن سودمندی‌های روش خود زیست‌نگاری هشدار می‌دهد که «تمرکز افراطی بر تجربه فردی ممکن است به سادگی موجب حفظ وضعیت موجود باشد.» (Pinar and et al., 1995).

پاینار معتقد است که پراگماتیسم ابزاری^۲ را به خاطر پشتیبانی از معضلی که در برنامه درسی او آن را بختک یا کابوس حال‌گرایی^۳ و چسبیدن شدید به زمان حاضر می‌نامد، باید ساختار زدایی کرد. پاینار و گرومت (Pinar and Grumet, 1976) اصطلاح برنامه درسی به عنوان گذر زندگینامه‌ای^۴ را برای غلبه بر این کابوس تدوین کرده‌اند. از این رو، به جای معنای قدیمی currere که مقدار مسافت برای طی کردن است و اتفاقاً معنای حال‌نگرانه در آن موج می‌زند، آن‌ها معنای تاریخی به این اصطلاح داده‌اند. بنابراین، مراحل Currere شامل بازگشت به گذشته، آوردن گذشته به زمان حال و هدایت همزمان گذشته و آینده در زمان حال می‌باشد. گرین ریشه‌های Currere را در کارهای هوسرل و سارتر نشان می‌دهد. از نظر او، پدیدارشناسی، روان‌گرایی^۵ و تجربه‌گرایی را انکار می‌کند. اگزیستانسیالیسم یا فلسفه هستی، ایدئالیسم را رد می‌کند و Currere یا گذر زندگی‌نامه‌ای (از نظر گرومت و پاینار) رفتارگرایی و فناوری را انکار می‌کند (Green, 1974).

چه روش‌هایی در آثار نوفهم‌گرایی برای مطالعه Currere (مطالعه خود) معرفی شده‌اند؟

مطالعه خود در ادبیات نوفهم‌گرایی به نوعی با دیدگاه‌های ناتوریستی، بین‌المللی و فلسفه شخصی تدریس معلمان همخوانی دارد. بالوف و پینگار بر این باورند که ریشه‌های مطالعه خود^۶ در تعلیم و تربیت تحت تأثیر چهار عامل (۱) تفوق روش‌های پژوهش طبیعت‌گرا^۷، (۲) ظهور جنبش نوفهم‌گرا در مطالعات برنامه درسی، (۳) درگیری فزاینده مریان بین‌المللی^۸ در پژوهش‌های تربیت معلم^۹ و (۴) ظهور دوباره پژوهش

- 1 . autobiographie
- 2 . instrumental pragmatism
- 3 . Nightmare of presentism
- 4 . curriculum as currere
- 5 . psychologism
- 6 . Self-Study Research
- 7 . naturalistic inquiry methods
- 8 . international scholars
- 9 . Teacher education research

در عمل^۱ و گونه‌های مختلف دیگر آن شکل گرفته است (Baulough and Pinnegar 2001, P. 13). پاینار در خصوص این باور که فرد [فراگیر، معلم یا متخصص برنامه درسی] همواره مشغول درس دادن به خودش است، فرایند خود پویایی^۲ را از طریق روش Currere دنبال کرده است. از نظر او Currere یا گذر زندگینامه‌ای به معنای جست‌وجوی ریشه‌های فهمیدن خود و در نتیجه دستیابی به فهم واقعی در تعلیم و تربیت است (Pinar, 1975). به زعم لینکلن و دنیز، قلب پژوهش‌های طبیعت‌گرا تعهد انسان‌گرایانه پژوهشگر نسبت به مطالعه جهان از دریچه تعامل شخصی است (Lincoln and Denzin, 1994, P. 575). موونی درباره پژوهش‌های طبیعت‌گرا چنین می‌نویسد: «پژوهش نوعی ابتکار فردی است. جدای از سودمندی‌های اجتماعی آن، اجرای پژوهش ارزشمند بوده و به صورت مستقیم موجب خود فهمی شخصی فرد می‌شود. پژوهش می‌تواند راهی برای تلافی زندگی با منتهی درجه اندیشیدن باز برای برخاستن تجربه در هوشیارترین و پرآوازه‌ترین شکل خود باشد (Mooney, 1957, P. 155).

جنبش دیگر پژوهش خود شرح‌حال‌نویسی توسط محققان بین‌المللی در تعلیم و تربیت که سنت‌های گوناگون عقلانی را دنبال می‌کنند و اغلب رویکرد انسانی به پژوهش دارند تا رویکرد پژوهش علوم اجتماعی، پدید آمده است. وان مننکه از هلند سنت پدیدارشناسی را از هوسرل به ارمغان آورد، روی علائق پدیدارشناسانه و طبیعت تجربه در پژوهش و به نوعی ایجاد روش جست‌وجوی پدیدارشناسانه^۳ کار کرده است (Van Manen, 1980). حرکت بعدی در مطالعه خود، رشد ویرایش‌های متنوع پژوهش در عمل است. این نوع پژوهش بر پژوهش معلم درباره عمل تدریس خود، شغل خود و زندگی حرفه‌ای خود استوار است. طی سال‌های اخیر مرزهای بین پژوهش و عمل هوشمندانه^۴ مبهم و تاریک بوده است. این که آیا پژوهش معلمان از اعتبار و روایی کافی برخوردار است و عمق کافی دارد یا خیر؟ بسیاری از مدرسان تربیت معلم^۵ دریافته‌اند که خط تقاطعی بین کمک به معلمان برای این که عمل خودشان را مطالعه کنند و بین مطالعه معلمان درباره خودشان به سادگی امکان‌پذیر است (Miller, 1990).

درون اردوی نوفهم‌گرایان تلاش‌های زیادی برای تدوین پژوهش خود زیست‌نگاری صورت گرفته و آن‌ها به طرح روش‌های گوناگون مطالعه خود اندیشیده‌اند. در این میان، مدلین گرومت برای

-
1. action research
  2. self-exploration
  3. Phenomenological inquiry
  4. thoughtful practice
  5. teacher educators

گسترش سیاست‌های دانش شخصی^۱ از روش‌هایی مانند داستان‌سرایی^۲، داستان خود^۳ و تجربه تئاتری^۴ سود برده‌اند (Grumet, 1986).

زمینه‌یابی خود افشاگری^۵ یکی از روش‌های پژوهش است که می‌تواند در خود-زیست‌نگاری مورد استفاده قرار گیرد. کمک به سخن گفتن در مورد خود چه برای معلم و چه برای دانش‌آموزان در کلاس‌های درس دشوار است. خود افشاگری هم روشی برای خود پژوهشی و هم روشی برای پژوهش در برنامه درسی است. در این روش که از روان تحلیل‌گری سود می‌برد، به فرد کمک می‌شود تا بر موانع پرده برداشتن از خود فائق آمده و بی‌پرده درون خود را بازگو کند، بنویسد و یا برای دیگران (افراد معتمد) تعریف کند. در مدرسه دانش‌آموزان اعتماد کافی برای بیان خود ندارند؛ زیرا مدرسه را محیطی امن نمی‌دانند. در سال‌های اخیر، ابزارهای تدریس برخط مانند جلسات بحث اینترنتی^۶ می‌تواند برای غلبه بر موانع ارتباط زنده کلاسی به کار روند.

مراحل گذر زندگینامه‌ای با Currere کدام‌اند و (فراگیر، معلم و متخصص برنامه‌ریزی درسی) چه مسیری را طی می‌کند؟

هرچند مسیر گذر به عنوان نوعی تجربه می‌تواند شخصی باشد ولی به عنوان یک روش شناسی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. وقتی دانش‌آموز در معرض تجربه آموزشی قرار می‌گیرد، فرض می‌شود که او در آن لحظه در یک موقعیت زندگینامه‌ای^۷ قرار می‌گیرد (Pinar and Grumet, 1976, P. 51) به نحوی که می‌توان گفت در یک لحظه تاریخی^۸ و مکان فرهنگی^۹ واقع شده است، در یک راه هدفمند خصوصی و فرصتی برای ابراز صداها و شرح حال‌نگاری فردی. موقعیت زندگینامه‌ای، ساختاری برای ظهور معانی زیست شده^{۱۰} ارائه می‌دهد که از موقعیت‌های گذشته پیروی می‌کنند، اما حاوی چه چیزهایی است؟ معجونی از ناهمخوانی و تضادهای گذشته و حال و به همان نحو پیش‌بینی آینده ممکن. پاینار و همکاران نمونه‌هایی از این ناهمخوانی‌ها را در تأملات درونی چنین ذکر کرده‌اند: «می‌توانم حس کنم که این مورد به آن یکی مربوط است؛ در آن شرایط من آن یکی را انتخاب می‌کنم و این راه جایگزین را رد می‌کنم؛

1. personal knowledge
2. story telling
3. self-story
4. theatrical experience
5. self disclosure survey
6. on-line discussion board
7. biographic situation
8. historical time
9. cultural place
10. lived meaning

من به این دسته افراد ملحق می‌شوم. بنابراین آن دسته را به خاطر این دسته ترک می‌کنم، پس این هدف در مقایسه با آن یکی ذهن مرا وسوسه می‌کند... اینجا نوعی وابستگی می‌بینم. نه لزوماً یک هماهنگی منطقی، بلکه یک هماهنگی زیست شده، یک رابطه حسی. مقصود از وابستگی، زندگی‌نامه فرد است، به همان شکلی که زیست شده است... سؤال مهم این است که تجربه زیست شده چه بوده و هم‌اکنون ماهیت تجربه آموزشی من چیست؟ (Pinar and et al., 1995, P. 520).

از دیدگاه پاینار گذر زندگی‌نامه‌ای به عنوان نوعی روش‌شناسی شامل چهار مرحله بازگشت، پیشرفت، تحلیل و ترکیب است. مرحله بازگشت^۱ همان لحظه‌ای است که من از تجربه اگزستانسیالیستی یا تجربه زیست شده گذشته شخصی خود به عنوان یک منبع اطلاعاتی آگاه می‌شوم. برای تولید اطلاعات، شخص دست به تداعی آزاد می‌زند، سپس فنون روان‌تحلیلگرانه برای ورود دوباره به گذشته - از راه تعبیر بیشتر و تغییر حافظه شخصی به کار می‌روند. حین انجام این کار فرد به گذشته بازمی‌گردد تا گذشته را همان‌طور که بوده به چنگ آورد و به همین شکل آن را بر فراز زمان حال [چونان ابری] بگستراند. در مرحله دوم، پیشرفت شخص به سمت آنچه هست رو می‌کند و البته به سمت آینده‌ای که هنوز روی نداده است، آنچه هنوز حضور ندارد. شبیه آوردن گذشته به اکنون من، جهان آینده را نیز به اکنون می‌آورم. در این حالت یعنی آمدن گذشته و حال به آسمان اکنون دانش آموز به شکل فکورانه‌ای از طریق currere آینده ممکن را تصور می‌کند.

در مرحله تحلیل^۲ دانش آموز هم گذشته و هم زمان حال را بررسی می‌کند. از لحاظ لغت شناسی ana به معنای بالا و کل^۳ است و lysis به معنای شل کردن و رها کردن^۴. تحلیل گذر زندگی‌نامه‌ای مانند در پرانتز گذاشتن پدیدارشناسانه^۵ یا تعلیق نظر در پدیدارشناسی است؛ فاصله گرفتن از گذشته و تبعات آینده برای ایجاد یک فضای ذهنی آزاد در زمان حال (Pinar, 2008, P. 36).

به هنگام تحلیل، این سؤال پرسیده می‌شود که «آینده چگونه در گذشته و گذشته در آینده و زمان حال در هر دو بازنمایی می‌شود.» (Pinar and et al., 1995, P. 520). مرحله تحلیل به معنای درون‌خویش‌بینی^۶ نوعی کارکرد عمومی نیست، بلکه نوعی خودنمایی^۷ است که در آن زندگی اجتماعی به

1 . regressive

2. analysis

3 . up, throughout

4 . loosening

5. Phenomenological bracketing. نوعی جست و جوی چیزها به همان گونه که بر ما ظاهر می‌شوند.

6 self-scrutiny

7. self-theatricalizing

یک منظره تبدیل می‌شود. چنانکه، لاچ بیان می‌دارد «در جامعه ما ترس از درون خویش‌بینی نه تنها به کنترل اطلاعاتی که توسط دیگران به صورت دستوری ارسال می‌شوند کمک می‌کند، بلکه به تعبیر نشانه‌های دریافتی نیز یاری می‌رساند. علاوه بر این، ترس از درون‌نگری باعث ایجاد یک عزلت مصنوعی در تکرار کشنده زندگی روزمره می‌شود». مقصود Currere، نوعی تقویت فرد برای درگیری بیشتر در زندگی روزمره و نه کناره‌گیری مصنوعی از آن است (Pinar, 1978, P. 94).

این پیچیدگی آنی که خود را به من می‌نمایاند چیست؟ در مرحله ترکیب، معنای لاتین لغت syntithenai از دو واژه syn به معنی «باهم» و tithenai به معنای «جا دادن» یا «گذاشتن» تشکیل شده است - شخص دوباره وارد زمان حال زیست شده^۱ می‌شود. آگاهی فرد از نفس کشیدن‌هایش، دگرگونی بدنی فرد، جایی که فرد از خود می‌پرسد: این کیست؟ گوش دادن دقیق فرد به صدای درونی خود در جهان تاریخی و طبیعی جایی که شخص از خود می‌پرسد: معنای حال حاضر چیست؟ «همه چیز را در یک کل قرار دهید، همه چیز را - فکر، عاطفه و رفتار را - که در بدن فیزیکی رخ می‌دهند. چون بدن یک کل به هم وابسته است؛ بنابراین، آنچه در بدن و از طریق بدن اتفاق می‌افتد، می‌تواند به یک کل متمایز تبدیل شود، یک کل مشخص که برای غایت خاص خود ترکیب شده است... اندیشه در جایگاه خودش درست همان وقتی است که من موقعیت کنونی را درک می‌کنم. من در کنار هم ترکیب شده‌ام (Pinar and et al., 1995, P. 521). لحظه ترکیب - که نوعی اشتیاق به درونی کردن است - به صورت شاعرانه توسط دال مطرح شد. با این توضیح که «برنامه درسی مثل یک مسابقه است. کار نظریه‌پرداز برنامه درسی مانند یک جریان الکتریسته، اتصال و جاری کردن این جریان درونی است که در آن دوره‌های درسی در فرد درونی شوند یا به عنوان یک منبع انرژی، زندگی شخص را روشن کنند و به او زندگی بدهند» (Doll, 2000, P. xii).

مگان بولر بر این باور است که خودشناسی کافی نیست. بیشتر نوفهم‌گرایان نیز مانند پاینار و گرومت (۱۹۷۶) چنین اندیشه‌ای دارند. بولر چنین می‌نویسد که «تذکر معروف سقراطی که می‌گوید «خودت را بشناس»^۲ منجر به خود تحولی^۳ یا تغییر خود نمی‌شود». خودشناسی به خودی خود و به ویژه به شکل یک فرایند روان‌شناختی ممکن است موجب تغییر محسوس یا فایده برای دیگران یا خود نشود. بولر برخلاف تصورات روان‌شناختی درباره خود آگاهی^۴ چنین بیان می‌دارد که «شواهد و مدارک گردآوری

1. lived present
2. know thyself
3. self-transformation
4. self-knowledge

شده همواره در ارتباط با دیگران و در رابطه با تاریخ شخصی و فرهنگی و شرایط مادی فهمیده می‌شوند.» (Boler, 1999, P. 178). جمع‌آوری شواهد و خودآگاهی با حرکت فرد به سمت بازسازی اجتماعی^۱ کامل می‌شوند (Pinar, 2008, P. 37). منظور از بازسازی اجتماعی، اندیشیدن به برنامه درسی امید یعنی امید به تغییر و بهبود زندگی انسانی است. در قضیه بازسازی اجتماعی، نوفهم گرایانی مانند پاینار با مریان چپ مانند مایکل اپل تفاوت اساسی دارند. نوفهم گرایان به مطالعه فرد مانند یک موضوع روان‌شناختی بهای بسیار می‌دهند. بنابراین، برخلاف دیدگاه مریان چپ، نوفهم گرایان بهبود اجتماعی از راه برنامه درسی مدرسه را از مسیر خودشناسی و بازگشت به درون و سپس روی آوردی به سمت کنش اجتماعی تعریف می‌کنند.

بار سیاسی و اجتماعی Currere در آثار نوفهم گرایی چیست؟

روش گذر زندگی‌نامه‌ای یا Currere نوعی نوفهم پردازی در نتایج برنامه درسی است و از هدف‌های عینی در دوره‌های درسی به گفت‌وگوی پیچیده با خویشتن^۲ (به شکل نوعی خرد خصوصی^۳) تغییر ماهیت می‌دهد. گذر فرد ناظر به آینده‌ای نامعین است. لذا، ما همه چیز را نمی‌توانیم پیش‌بینی کنیم و چیزهای پیش‌بینی شده را به برنامه درسی مدرسه منتقل کنیم. تدوین، اجرا و ارزیابی برنامه‌های درسی نیازمند نوعی بصیرت آتیه نگر است. آتیه‌ای که هنوز نیامده و مشخص نیست، چگونه ممکن است باشد. این آتیه نامشخص به خواسته‌های متعدد انسانی وابسته است. این آتیه نامعین به جای یک راه و توسط یک گروه می‌تواند به هزاران راه و توسط حوزه‌های عمومی تعریف شود.

روش گذر زندگی‌نامه‌ای نوعی پروژه خودفهمی است که در آن شخص به سمت یک عمل پداگوژیکی-مانند نوعی خرد شخصی و عمومی^۴- با دیگران برای بازسازی اجتماعی در سپهر عمومی یا اجتماعی^۵ مشارکت می‌کند. نظریه برنامه درسی از شما به عنوان یک معلم اندیشمند یا عمل‌گرا می‌خواهد موقعیت خود را در ارتباط با خودتان، دانش‌آموزان و همکارانتان درگیر ایجاد یک سپهر عمومی کنید، نوعی سپهر عمومی یا فضای اجتماعی که هنوز متولد نشده است، نوعی آتیه که نمی‌تواند قابل تشخیص باشد، یا حتی در ظرف تخیل فعلی ما نمی‌گنجد. چنان تصور کنید که کلاس درس به صورت همزمان

-
1. social reconstruction
  2. complicated conversation with oneself
  3. private intellectual
  4. private-and-public intellectual
  5. Public sphere

یک چهارراه مدنی یک اتاق فکر برای خویشتن خویش باشد (Pinar, 2008, PP. 37-38). فرد و جامعه در جریان نوفهمی به یک اندازه مهم تلقی می‌شوند ولی نوفهم گرای فرد و ترجیحات فردی را نوعی سرآغاز و نوعی مبنا قرار می‌دهد. همه چیز در تعلیم و تربیت از فرد و نه سپهر عمومی آغاز می‌شود، اما تربیت به طور عام به سپهر عمومی ختم می‌شود. به زعم پاینار، «زندگینامه، تفسیر اول شخص مفرد از فرهنگ و تاریخ به شمار می‌رود، آن‌سان که این دو عیناً در هستی واقعی شخص در جامعه و دوره تاریخی با هم مجسم می‌شوند. در فرهنگ اروپایی و اروپایی - آمریکایی (به ویژه در دوران مدرن) مطالعات روشنفکرانه فرهنگ و تاریخ در قالب ساختارهای شناخت‌شناسی و دانش عامه و تماشاچی نما^۱ صورت گرفته‌اند. در مقابل این جهان‌گرایی افسانه وار، نوعی اسطوره و شعر وجود دارد. اگر ما موضوع‌های درسی مدرسه را در مرکز تاریخچه‌ها و تأملات زندگینامه کسانی قرار دهیم که با آن‌ها سروکار دارند، برنامه درسی چه حالتی پیدا می‌کند؟ موضوع‌های سرفصل دروس مدرسه به همان اندازه که به مسائل اقتصادی واکنش نشان می‌دهند به همان سان به مسائل و موضوع‌های انسانی نیز اشاره خواهند کرد. به راستی، رشته‌های علمی دانشگاهی^۲ به شدت نظام‌مند و فرمول‌بندی شده هستند و به گفت‌وگوی دیوان سالارانه درباره مسائل انسانی، نظام‌های استدلال خاص و برخی اوقات به ترکیب‌های دانش جدا افتاده از هم بدل شده‌اند (Pinar, 2008, P. 38).

پاینار به صورت تلویحی مبارزات طبقاتی بدون آگاهی جناح‌های چپ را نقد کرده و تحکم گروه‌های اجتماعی مانند طبقه کارگر یا طبقه متوسط، بدون نیل به آگاهی و روشنفکری لازم را نه تنها سودمند بلکه نوعی خودشیفتگی طبقاتی می‌داند. از نظر پاینار، منویات طبقاتی بدون خودآگاهی و افکار پیچیده نمی‌تواند وارد حوزه برنامه درسی شود. همه این منویات باید قبل از ورود به حوزه برنامه درسی در معرض گفت‌وگوهای پیچیده قرار گیرند. شاید این بیم از ساده‌انگاری طبقاتی نوفهم‌گرایانی چون پاینار را بر آن داشت تا به این تشویش فکری برسند که سیاست‌های فرهنگی طبقاتی ممکن است حریم فردی را نابود کنند و دیدگاه فرد در فشار طبقاتی ویرانگر به رسمیت شناخته نشود: «بدون یک سیاست فردی که در آن سپهر ذهنی خود شخص به سان یک کنشگر در خدمت مردم‌سالاری درون خود او قرار گیرد، سیاست‌های فرهنگی در این زمان و در این مکان محقق نمی‌شوند. جامعه از طریق گزینش، چیزها را درونی می‌سازد و شهروندان جامعه هر یک باید به رسمیت شناخته شوند، محترم شناخته شوند، متقاعد شوند، نه خاموش شوند، دیگری انگاشته شوند، یا بدون این که شنیده شوند، دور نگاه داشته شوند. تنها از

1. spectator-like

2. academic disciplines

راه یک مردم‌سالاری اصیل عناصر درونی شده شخصی می‌تواند بدنه سیاسی جامعه را اصلاح و سپهر عمومی را بازسازی کند و نه با به حاشیه کشاندن گروه‌های دیگری که «دیگری» پنداشته شده‌اند. خود زیست‌نگاری نوعی خودشیفتگی بروژوایی^۱ یا خودشیفتگی طبقه متوسط نیست. چنانکه، کریستوفر لاش^۲ بیان می‌دارد، جدل و مباحثه درباره مسائل شخصی نمی‌تواند بیش از این [در مدارس] به عزلت رانده شود و نوعی ذهنیت بروژوایی^۳ یا ایده طبقه متوسط تلقی شود (Pinar, 2008).

نقد آرزوهای ملی و روان تحلیل‌گری خود:

پاینار بر این باور است که همچنان که روان تحلیل‌گری برای شناخت لایه‌های پنهان و تاریک فردی لازم است، روان تحلیل‌گری برای جامعه و روشن ساختن زوایای تاریک آن نیز که پشت دیوارهای عقیدتی و ایدئولوژیک و نژادپرستانه پنهان شده‌اند، لازم است. او این نوع روان تحلیل‌گری اجتماعی را برای نقد آرزوهای ملی و ملی‌گرایانه افراطی را خود زیست‌نگاری غیرمستقیم یا با واسطه می‌داند. «خود زیست‌نگاری غیرمستقیم، نوعی خود شرح‌حال‌نگاری گونه‌گون است که به شکل عقلانی تابعی از فرایندهای روان تحلیل‌گری اجتماعی است. داستان رسمی و اداری یک ملت یا یک فرهنگ - که اغلب در برنامه درسی مدرسه آشکار می‌شود - سایر حقایق را پنهان نگاه می‌دارد. داستان‌های ملی‌گرایانه هم‌چنین توهم‌هایی را درباره حقیقت به همراه خود به سطح جامعه می‌آورد، به ویژه وقتی تقریباً مسلم می‌شود که داستان‌هایی که ما برای خویشتن بازگو می‌کنیم، حقایق غیرقابل قبولی برای ما هستند که از نقاب دیگری و نه از درون ما بازگو می‌شوند. آنچه به عنوان یک ملت سعی می‌کنیم به خاطر نیاوریم، کشتار جمعی، برده‌داری، کیفرهای غیرقانونی و تجاوز به زندانیان است که سیاست ما [آمریکایی‌ها] را حول هویت و پیوندهای ملی فرضی منسجم ساخته است. ادعاهای «گروه پدران مؤسس آمریکا»^۴ و همکاران آن‌ها تنها یک تظاهر نبود. این ادعاها آرزوهای آنان نیز بود. شاید به نسبت ما مردم طبقه متوسط سفید نسل دهه‌های ۱۹۶۰ که دانشجویان دانشگاه دولتی بودیم، این ادعاها نوعی ساده‌لوحی و کج‌فهمی باشند. ما بر این باور بودیم که این آرزوها در برخی مواقع فقط نوعی قلب و جعل واقعیت از سوی معلمان و والدین ما بوده است (Pinar, 2008, P. 38). این آرزوهای ملی سرپوشی بود برای دردها و رنج‌های رکود اقتصادی [دهه ۳۰ آمریکا] و جنگ دوم جهانی و جنگ کره و شاید تشکر از کسی یا چیزی - مثلاً

1. bourgeois narcissism

2. Lash

3. bourgeois subjectivity

۴. اشاره به گروهی از افراد مؤسس که در سال ۱۷۸۷ بیانیه تاسیس کشور آمریکا را نوشتند و امضاء کردند.

از ملت یا خداوند، یا هر دو- برای تسلیم آن‌ها در برابر رکود اقتصادی و خطرات شکست نظامی بود که والدین و معلمان ما این آرزوهای ملی این ادعاهای ساختگی را به ما کودکان پس از جنگ دوم جهانی یاد می‌دادند. آیا آمریکا آن‌چنان که ما در برنامه‌های درسی خواندیم، مهد آزادی، رهایی و برابری بود؟ در برنامه‌های درسی عبارت‌های «پدران مؤسس آمریکا» گواه و مدرکی برای یک هویت ثابت و دیرپا وانمود می‌شدند و این چنین شد که بسیاری از ما، معلمان، والدین و خود ما آن آرزوها را باور کردیم. در دهه ۱۹۶۰ ما آموختیم (البته در دانشگاه و نه در کتاب‌های سانسور شده دبیرستانی) که آمریکا هرگز- یا وانمود می‌شد هرگز- از این آرزوهای ملی جدا نبوده است. در اواسط انقلاب فرهنگی و بحبوحه جنبش‌های حقوق بشری و ضد جنگ این آرزوها دیگر در دانشگاه راست و درست به نظر نمی‌رسیدند بلکه به صورت لفظی سرپوشی بودند برای پنهان نگاه داشتن زندگی سایر ملل، هویت‌های دیگر جهانی و برنامه‌های درسی پنهان آن. در خیابان‌ها، در پردیس دانشگاه‌ها، در سراسر ایالت‌های جنوبی، ما یاد گرفتیم که از قتل و عام مردمان بومی تا اعتصاب و ریختن چایی کشتی‌های انگلیسی به دریا در اعتراض به مالیات‌ها در قرن هفدهم^۱ و تجارت برده به این طرف، ایالات متحده همیشه از مالیات، حرص و طمع و خشونت گروهی پایینی برخوردار بوده است. درحالی که این چیزها در تاریخ بشر به هیچ‌وجه استثناء تلقی نمی‌شوند، جدای از لفاظی‌های سیاست‌مداران و بدآموزی‌هایی که به ما قبل‌انده شده، این حقایق را چنان برجسته می‌کنند تا ما که در این کشور زندگی می‌کنیم، تصور کنیم ملت ما نوعی استثناء در تاریخ بشر محسوب می‌شود. بیانیه «پدران مؤسس آمریکا» انگیزه‌بخش است، اما بی‌همتا نیست و انقلاب فرانسه بیانیه پرتجمل‌تری دارد. البته اگر این بیانیه رموز زبانی و الحاق‌های آن به همان خوبی فرض شوند (بازنمایی خیال‌های ملی‌گرایانه ناپلئون بناپارت است). ما این حقایق موجود در بیانیه‌ها را خود آشکار فرض می‌کنیم: «آیا ناسیونالیسم همیشه بازنمایی می‌شود و یا در جاهایی به لحاظ تاریخی صورت‌هایی از نیروهای انکار ناسیونالیسم مشهود هست؟» (Pinar, 2008, P. 38).

خود شرح حال‌نگاری چنان نوعی اعتراف تربیتی: همان‌گونه که در گفته‌های پاینار مشهود است، خود زیست‌نگاری می‌تواند نوعی اعتراف تربیتی نیز باشد. اعتراف به اشتباه، بی‌عدالتی، ندیدن و نیندیشیدن همه ما به عنوان فرد یا گروه‌های اجتماعی در حوزه تعلیم و تربیت. ما با نگرستن بی‌طرفانه به زندگی خود و تحلیل گذشته خود می‌توانیم مانند نگرستن به شماره‌های گذشته یک روزنامه، دروغ‌ها، نفاق‌ها و خودخواهی‌های خود یا گروه‌هایی را که به آن‌ها وابسته‌ایم در عنوان‌ها، فهرست‌ها و تصاویر گذشته در

۱. اشاره به اعتصاب آمریکایی‌های در سال ۱۷۷۳ و ریختن محموله‌های چایی انگلیسی‌ها به دریا Boston Tea Party

لابه‌لای ورقه‌های بایگانی شده زندگی روزانه یادآوری کنیم. البته این اعتراف خود زیست‌نگاری هم چنان‌که نیازمند نوعی بصیرت درونی و اجتماعی است، نیازمند نوعی شجاعت نیز هست. اعتراف نوعی انقلاب علیه خود است. این‌که ما مبرا از خطا نیستیم. به زعم پاینار، وظیفه تعلیم و تربیت این است که داستان نامه‌هایی را که ما به عنوان آمریکایی به خویش می‌گوییم در نگاه به صفحه‌های گذشته تاریخ بپروانند. ما باید آنچه را که در ورای این جلد‌های [کتاب‌ها] داستان‌ها و عنوان‌ها پنهان می‌کنند، تدریس کنیم، افشاء کنیم و به شکل برنامه درسی پنهان مسئله پرداز می‌کنیم. باید این کار را به خاطر حقیقت بکنیم و اما نه فقط برای حقیقت. اعتراف‌های تربیتی از جمله اعتراف‌های خود زیست‌نگاری، نوعی جنبش سیاسی- روانی است که معبر و برون رفتی برای این سکون تاریخی فعلی ایجاد کند (Pinar, 2008, P. 39).

نتیجه

Currere در متون کلاسیک به معنای میدان مسابقه یا مقدار راه مانده ترجمه شده است که معادل اصطلاح لاتین این واژه است. پژوهش برنامه درسی به عنوان Currere که در اینجا ما آن را با الهام از کارهای پاینار و گرومت «گذر شخصی» یا «گذر زندگی نامه‌ای» معنا می‌کنیم، توسط جنبش نوفهم‌گرایی مورد باز فهمی قرار گرفته است. موضوع Currere جست‌وجو برای فهم این موضوع است که مطالعه در محیط آموزشی چگونه درک فرد از زندگی خود را افزایش دهد و برعکس فرد چه درک یا فهم جدیدی درباره محیط آموزشی می‌تواند داشته باشد و در نهایت چگونه درک فرد از خود و درک فرد از محیط آموزشی هر دو بر روی جامعه، سیاست و فرهنگ اطراف او اثرگذار خواهد بود (Pinar, 2004, P. 36).

نتایج پژوهش‌های صورت گرفته نشان دادند که از نظر محققان نوفهم‌گرا، Currere با معانی مختلفی مانند گذر شخصی یا گذر زندگی‌نامه‌ای، برنامه درسی به عنوان عمل سیاسی، درگیری فرارونده در جهان، شکلی از تجربه زیست شده، تفکر درباره گذشته و نگاه به آینده، الگوی پژوهش برنامه درسی، کارآگاهانه با خود و دیگران، فهم پیچیده یا درک پیچیده درباره راستی آزمایی احتمال‌ها در برنامه‌های درسی حول جنسیت، فرهنگ، نژاد و قوم، این‌که چگونه ما با ایدئولوژی‌ها زندگی می‌کنیم و آنها تجربه می‌شوند و در زندگی روزمره همین ایدئولوژی‌ها پایه‌هایی برای تجربه ایجاد می‌کنند، در پراتر و قلاب گذاشتن تجربه معلم و دانش‌آموز و نیز به معنای رها شدن از تجربه مدرسه‌ای و نائل آمدن به تجربه خود و دوباره نگریستن به تجربه مدرسه‌ای به کاررفته است (Pinar, 2001, 2004, 1978, 1976, 1994; Pinar and Grumet, 1976; Noddings, 2003).

داستان خود، خود پویایی و مطالعه خود روش‌هایی برای درک برنامه درسی از دیدگاه نوفهم گرایان تلقی می‌شوند. از نظر پینار می‌توان Currere را به عنوان نوعی روش‌شناسی چهار مرحله‌ای یعنی بازگشت، پیشرفت، تحلیل و ترکیب به کار برد.

بار سیاسی و اجتماعی Currere در آثار نوفهم‌گرایی به معنای بازسازی فردی و بازسازی اجتماعی به کار رفته است. فرد و جامعه در جریان نوفهمی به یک اندازه مهم تلقی می‌شوند، اما نوفهم‌گرایی فرد و ترجیح‌های فردی را نوعی سرآغاز و نوعی مبنا قرار می‌دهد. همه چیز در تعلیم و تربیت از فرد و نه سپهر عمومی آغاز می‌شود، تربیت به طور عام به سپهر عمومی ختم می‌شود. پینار به صورت تلویحی مبارزات طبقاتی بدون آگاهی جناح‌های چپ را نقد کرده و تحکم گروه‌های اجتماعی مانند طبقه کارگر یا طبقه متوسط، بدون نیل به آگاهی و روشنفکری لازم را نه تنها سودمند بلکه نوعی خودشیفتگی طبقاتی می‌داند. پینار بر این باور است همچنان که روان تحلیل‌گری برای شناخت لایه‌های پنهان و تاریک فردی لازم است، روان تحلیل‌گری برای جامعه و روشن ساختن زوایای تاریک آن نیز که پشت دیوارهای عقیدتی و ایدئولوژیک و نژادپرستانه پنهان شده‌اند لازم است. او این نوع روان تحلیل‌گری اجتماعی را برای نقد آرزوهای ملی و ملی‌گرایانه افراطی خود زیست‌نگاری غیرمستقیم یا باواسطه خوانده است. همان‌گونه که در گفته‌های پینار مشهود است خود زیست‌نگاری می‌تواند نوعی اعتراف تربیتی نیز باشد؛ اعتراف به اشتباه، بی‌عدالتی، ندیدن و نیندیشیدن همه ما به عنوان فرد یا گروه‌های اجتماعی در حوزه تعلیم و تربیت. به‌طور کلی Currere به معنای گذر زندگینامه‌ای یا شخصی فهم برنامه درسی را پیچیده‌تر و درعین حال زوایای مبهم آن را روشن‌تر ساخته است (Pinar, 2005, 2010, 2003). گذر زندگینامه‌ای فرد در تجربه آموزشی می‌تواند هم به عنوان موضوع پژوهش‌های برنامه درسی و هم به عنوان روش‌شناسی برنامه درسی در نظر گرفته شود.

References

- Giroux, H. (1992). *Border crossings: Cultural workers and the politics of education*. New York: Routledge.
- Greene, M. (1974). Cognition, consciousness and curriculum. Heightened consciousness, cultural revolution and curriculum theory. In William Pinar (Ed.), *The Reconceptualists*. Berkeley: McCutchan.
- Huebner, D. (1975). Curriculum as concern for man's temporality."Curriculum Theorizing: In William Pinar (Ed.), *The Reconceptualists*. Berkeley: McCutchan.
- Lincoln, Y. S., and Denzin, N. K. (1994). The fifth moment. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 575° 586). Thousand Oaks,

- CA: Sage Publications.
- Macmillan, K. (2006). *Discourse analysis, A Prime*. Retrieved from <http://www.ischool.utexas.edu/palmquis/courses/discourse.html>.
- Miller, J. L. (1990). *Creating spaces and finding voices: Teachers collaborating for empowerment*. Albany: State University Press of New York.
- Mooney, R. L. (1957). *The researcher himself*. In Association for Supervision and Curriculum Development, Research for curriculum improvement, 1957 Yearbook (pp. 154° 186). Washington, DC: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Noddings, N. (2003). *Happiness and education*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Pinar, W. F. & Grumet, M.R. (1976). *Toward a poor curriculum*. Dubuque, IA: Kendall/Hunt.
- Pinar, W.F. (2004-2008). *What is curriculum theory?* London: Lawrence Erlbaum Associates. Inc., Publishers.
- Pinar, W., Reynolds, W., Slattery, P., and Taubman, P. (1995). *Understanding curriculum*. New York: Peter Lang.
- Pinar, W. F. (1978). Notes on the curriculum field 1978. *Educational Researcher*, 7 (8), 5° 12.
- Pinar, W. F. (1994). *Autobiography and an architecture of self, in autobiography, Politics and Sexuality*, New York: Peter Lang.
- Pinar, W. F. (2010). *The next moment*. In: Malewski (Ed.), *Curriculum Studies Handbook. The Next Moment* (pp. 528--533). New York: Routledge.
- Pinar, W. F. (2005). Complicated conversation: Occasions for intellectual breakthrough in the internationalization of curriculum studies. *Journal of Curriculum Studies* [Taiwan], 1(1), 1° 26.
- Pinar, W. F. (2003). *International handbook of curriculum research*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Pinar, W.F. (2001). Response: Gracious submission. *Educational Researcher*. 28, 14-15.